

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 100

Sreda, 19. decembra 1934

Leto IX

Laž je, da pomeni razredni boj sovraštvo

Naše klerikalno in drugo časopisje pa tudi zunaj naše države povdarja, da marksizem pomeni razredno sovraštvo. Ta trditev je tako farizejsko zlagana, da skoraj nima primere v zgodovini. Marksizem ali socializem zagovarja načelo enakopravnosti v človeški družbi. Zahteva le odpravo krivic in se bori proti krivicam.

Ali je boj za enakopravnost razredno sovraštvo?

Ali ta zahteva opravičuje označbo sovraštvo?

Sovraštvo pomeni sovražnost iz koristoljubja ali nevoščljivosti napram sočloveku. Nikdar pa ne moremo označevati razrednega boja za sovraštvo, ker razredni boj zahteva

le spoštovanje človeka, kruh za vse ljudi, ki ga nimajo,

ter pravico in enakopravnost, ki jo danes kratijo delavcu oni, ki lažejo, da pomeni razredni boj sovraštvo. Sovraštvo brez ljubezni do bližnjega in brez čuta pravičnosti more biti le na oni strani, ki se zaradi svojih privilegijev in gmotnega stanja bori proti pravici. Sovraštvo v škodo delavstva je tam, kjer zagovarjajo in branijo krivično stanje, ki je v škodo največjemu delu človeštva.

Zakaj torej uganjate demagoštvo o razrednem sovraštvu socialističnega gibanja, če gibanje zahteva le pravico? Zakaj?

Pametni ljudje ne govore o sovraštvu. Najmanj bi pa smeli govoriti o njem oni, ki uče ljubezen do bližnjega. Ali mislite, da so v Nemčiji, v Avstriji in Španiji zapirali in streljali delavce in njih voditelje, ker so ti »sovražili« kapitaliste? Sami veste, da ne. Maščevali so se iz sebičnega sovraštva nad njimi, ker so zahtevali več socialne in politične pravice, v bojazni, da izgube privilegije ter da bodo morali od svojih predpravil odstopiti nekaj brezpravnemu delavskemu razredu. To so torej storili iz sebičnega sovraštva do delavskega razreda v njegovo škodo.

Iz teh navedb je jasno razvidno, da naši nasprotniki imenujejo razredni boj za pravice »razredno sovraštvo«, razredni boj nasprotnikov za ohranitev krivic pa — božjo voljo in božji red ali naravno pravo.

Razredni boj, ki zahteva pravice, se ne more označevati s sovraštvom, mnogo bolj opravičeno bi se to trdilo o razrednem boju, ki se bori za ohranitev krivice. Zato proč s tako nesramno demagogijo!

Socializem ve, da eksistira razredni boj in da sta v ta boj zapletena dva razreda. Ve pa tudi, da je njegov boj opravičen. Naloga njegova je, da vodi boj proti obstoječim krivicam, kar ni sovraštvo, toda odstranjanje ovir, ki so pravici naproti.

To pa ni razredno sovraštvo!

Vojne dolgove slabo plačujejo

ker gre denar za novo oboroževanje

Obrok vojnih dolgov Ameriki je 15. decembra plačala samo Finska.

Treba bo pač črtati ogromno breme.

Delavski parlament zaseda

130 delegatov strokovnih organizacij na kongresu URSSJ v Sarajevu

V soboto, dne 15. decembra je pričel v Sarajevu III. kongres URSSJ v navzočnosti nad 130 delegatov in številnih gostov, zlasti predstavnikov raznih delavskih ustanov v svečano ozaljšani dvorani Delavskega doma.

Čehoslovaške strokovne organizacije je zastopal njihov glavni tajnik sodr. Tayerle, francoske strokovne organizacije in Mednarodno strokovno zvezo pa s. Jouhau (Zuo).

Kongres je otvoril kot domačin s. Jovo Jakšič, podčrtajoč v svojem nagovoru, da ima kongres predvsem da razpravlja o dveh važnih problemih: o boju za svobodo dela in obstoj svobodnih delavskih strokovnih organizacij ter o vprašanju brezposelnosti.

Za predsednika kongresa je bil na to izvoljen s. Petejan. Potem je pozdravil kongres generalni ravnatelj SUZOR g. Milan Glaser, ki je bil povabljen na kongres, da čuje mišljenje delavcev o prekih potrebah socialnega zavarovanja, zlasti uvedbe zavarovanja za onemoglost in starost.

S. Milica Topalović je sporočila pozdrave Centrale za delavsko izobrazbo, s. Steinitz pa pozdrave Mednarodnega urada dela.

Nadalje je prispelo kongresu mnogo pismenih in brzojavnih pozdravov iz zunanjih držav, pa tudi iz notranjosti države.

Poročilo o delovanju strokovnih organizacij za pretekla tri leta je podal s. Krekić, ki je zlasti podčrtal dejstvo stalnega naraščanja strokovnega gibanja v pretekli dobi, kljub izločitvi ORSA

in prenehanju železničarske organizacije. Dotaknil se je tudi potrebe političnega udejstvovanja delavcev in je podčrtal

važnost ustanovitve lastne delavske socialistične stranke,

kar je izzvalo v dvorani burno odobranje.

Po referatu s. Krekića je s. Pfeifer govoril o organizacijskih vprašanjih.

O problemih, ki sta jih nanizala govornika se je na to vodila razprava v komisijah.

S. Belić je referiral o zakonu o zaščiti delavcev in prikazal vse nedostatke, ki nastajajo, ker se zakon ne izvaja kot ostali državni zakoni. — Posebno živahna je bila tudi debata o delavskem zavarovanju. Govornik s. Štrukelj je omenjal slabe strani zavarovanja, zlasti birokratizem. Podčrtal pa je važnost vseh delavskih socialnih ustanov, nar kar je odgovarjal gen. ravnatelj Glaser.

Kongres je zaključil s sprejetjem več resolucij in izvolitvijo novega odbora. (Predsednikom je bil izvoljen s. Pavičević).

V nedeljo popoldne pa se je vršilo zadnje zasedanje kongresa, katero se je pretvorilo v

manifestacijo

sarajevskega delavstva. Pri tej priliki so govoril ss. Leon Jouhau, Tayerle in Topalović.

V svečanem razpoloženju je nato s. Petejan zaključil kongres.

40urni delovni teden na Čehoslovaškem

Iz poročila ministra dr. Meissnerja na strokovnem kongresu. — Velicina čehoslovaških svobodnih strokovnih organizacij.

Na kongresu svobodnih strokovnih organizacij čehoslovaških je poročal minister za socialno skrb s. dr. Meissner o načelih zakona, ki ga izdeluje in ga parlament potrdi. Z novim zakonom se uvede 40 urni delovni teden za obrate, ki imajo vsaj deset delavcev. Pozneje se razširi na druge obrate. V zakonu so pa obenem določbe glede mezd, da se s tem onemogoči izrabljanje delavstva. Skrbeti bo treba tudi za racionalizacijo (načrtno gospodarstvo) in distribucijo izdelkov. Nepotrebni obrati utegnejo odpasti.

Država bo ta vprašanja reševala s sodelovanjem delavskih strokovnih organizacij.

Predsednik Roosevelt tudi podpira sodelovanje strokovnih organizacij. V diktatorskih državah obstoje or-

ganizacije po imenu, kaže pa, da diktature brez njih sodelovanja ne bodo izhajale.

Minister dr. Meissner je imel v proračunskem odboru temeljit govor o racionalizaciji, kateri se upirajo zlasti bogati premogovniški posestniki. V kratkem odgovoru je lastnike premogovnikov zavrnil, češ, da obratujejo ob enakih pogojih, kakor na Angleškem, in je zaradi tega sklicevanje na angleško statistiko neutemeljeno.

Tajnik in poslanec s. Tayerle je poročal o razvoju čehoslovaških strokovnih organizacij. Koncem leta 1933 so šteje svobodne delavske strokovne organizacije 64 zvez in 628.950 članov. V treh letih je naraslo število članov kljub občutni gospodarski krizi za 79.398 članov, kar znači ob tem času impozanten prirastek.

Italijanskemu fašističnemu režimu se hoče abesinskega zlata

Italija je provocirala že več spopadov z Abesinci. Abesinija je opazila, da ima Italija imperialistične namene. Zaradi tega je sestavila obzbo in jo predložila Društvu narodov.

Na sporu so interesirane razne velesile. Francija, Italija, Anglija in Japonska. V tem primeru bo Društvo

narodov težko izreklo svojo sodbo, ker smatra Italija svoj imperializem kot koncesijo za politiko v Evropi in zblizanje s Francijo in malo antanto. Glavni vzrok italijanskega spora z Abesinijo pa tiči v tem, da se nahajajo v tej ubogi deželi bajeslovni zlati zakladi.

Španija se tudi uči

Novo velike stavke. — Koncentracijski tabori in rop zasebnega in društvenega imetja

Vlada v Španiji zahteva, da se v industriji uvede zopet 48urni delovnik. Proti vladni zahtevi so se uprli kovinski in tekstilni delavci in stopili v stavko. Stavka se širi.

Vlada je postavila vsem delavskim ustanovam sekvestre in zaplenila imetja privatnih oseb, ki so se udeleževale zadnjega upora. Razen tega je organizirala koncentracijska taborišča, v katero odganja vse neljube osebe.

Kljub vsem tem preganjanjem delavstvo ne klone in se bori dalje. V socialističnih vrstah pravijo, da kljub strahovitemu terorju in masakrem v Asturiji sila delavskega gibanja ni nič manjša.

Kri pač rodi odpor.

Italijansko-francoski sporazum

Razumljivo je, da Italija kot kapitalistična država vodi imperialistično politiko. Ta njena politika je namerjena v Afriko, tam ob Indijskem oceanu ima že svoje kolonije, ki bi jih rada povečala na račun Abesinije in še nekaterih pokrajin. V Afriki pa ima svoje kolonije tudi Francija, za katero, kakor tudi za Anglijo, ni vseeno, kakšno dominantno pozicijo dobi Italija v Afriki. Vsekakor ima Italija že predkoncesije, ker bi se sicer ne upala izzivati Abesinije s svojimi napadi in vojaškimi intervencijami.

Kljub vsem dogodkom trdi francoski zunanji minister Laval, da se mora prej doseči sporazum glede srednje Evrope, potem šele se sklene sporazum glede koncesij v Afriki, ki jih namerava dati Francija Italiji.

Na tem stališču stoje tudi domala vsi francoski listi. Vendar je vprašanje jako komplicirano in odvisno od tega, ali se bo mogla v sedanjem pravcu nadaljevati politika paktov v Evropi ali ne. Če se doseže sporazum glede evropske politike med velesilami, je verjetno, da bo Francija ustregla Italiji v nje zahtevah, sicer pa problem evropskega miru še ni rešen za daljšo dobo.

Dr. Beneš o demokraciji

Dr. Beneš je govoril v Pragi na javnem shodu o zunanji in notranji politiki. O demokraciji je ob tej priliki vsebinsko povedal naslednje:

Da, povojni svet se je po pravici uprl proti anarhistični svobodi in socialni nediscipliniranosti. Naš demokratični svet pa ne rešuje tega z metodo diktatorskih režimov, ker ve, da moderni človek politično in socialno ne more živeti brez neke politične, verske, npravstvene in umetnostne svobode. Zahtevamo demokracijo, ki kaotično, politično, predmetno beganje odklanja, takšno in neseriozno časopisje, nesramno demagogijo in beganje ob zlorabi političnih svobodčin v osebne namene in obogatitve zametava,

zahtevamo mirno, stvarno, pravično, disciplinirano in resnično demokracijo...

Smo proti diktaturam in avtoritativnim režimom, ker hočemo biti sami na višku in ker se hočemo skupaj v skupnem delu, disciplini in solidarnosti vzajemno sami vladati. To je naša demokracija...

V nadaljnjem govoru se obrača dr. Beneš

proti gospodarski diktaturi.

Odklanja korporativno, stanovsko in nacionalno-socialistično državo, ker je pristaš razvojne doktrine. Država prevzema nove funkcije v gospodarstvu, toda vlada mora polagoma urejevati in naravnati gospodarstvo.

Govornik je tudi

proti totalizmu,

ker povzroča obubožavanje. Naloga evropskih držav je, da se urede bolj in bolj v disciplinirane, trdne, odgovorne, politične demokracije, gospodarstva pa evolucionistično uvažajo gospodarsko demokracijo.

(Govor v celoti naj bi objavili tudi naši »nacionalisti«. Op. ur.)

Socialistično gibanje v Španiji

Reakcija gibanja ne bo zadržala

Francoski socialistični poslanec Auriol Vincent je proučeval položaj v Španiji po revoluciji. O svojih vtisih poroča v »Internationale Information« v glavnem naslednje:

Dočim je naša stranka velika in močna, se cepijo meščanske stranke in razpada v kratkem parlamentarna večina. Lerrouxova stranka (bivša monarhistična), ki pa obsega tudi republikance, razpada. Pravi radikali so preplašeni pred načrti vplivnega voditelja Gil Roblesa, katerega avtoriteta narašča ter bi se utegnil nasilno polastiti oblasti.

Lerroux ve, da pada njegova moč ter da so v Španiji današnje socialne in politične sile

na strani socialistične stranke kot neobhodno potrebna premoč napram monarhističnim organizacijam in napram preplavljajoči akciji jezuitov.

Na drugi strani postajajo v vrstah CEDA monarhistov bolj in bolj samozavestni in izzivajoči ter pritiskajo na Gil Roblesa.

Končno pa splošno mnenje trdi, da ob resni nevarnosti ostane zvest republiki Zamora, ki bi z radikali, vojsko in policijo, ki sta tudi republikanska, z delom lojalnih visokih častnikov ščitil republiko. Vojska, ki je sedaj razcepjena, ni sposobna za kako inicijativo.

To cepljenje in republikanska zvestoba predsednika Zamore, bo odpad prebivalstva od desnice jako olajšala.

Naš prijatelj Fernando de los Rios jn rekel: »Španija se zaveda, kakšen nemir in nevarnost tiči v zadržanju in ravnanju desnice in bo to bolj in bolj spoznavala. Preobrat bo še močnejši in popolnejši, čim bo pojasnjena vsa resnica o dogodkih v Asturiji.

Ne smemo pozabiti, kako občutljiv je španski narod, kako viteško in velikušno misli; to povzroča tudi nagli preokret, ki ga v Španiji tako pogosto opazamo v politiki.

Čim naš narod pregleda vse to, se zave, kakšna nevarnost preti po CEDA, napad monarhije, namene in dejanja cerkve, ter čim izve na drugi strani o junaštvu socialistov in delavcev v Asturiji pri obrambi pred to nevarnostjo in nje preprečitvi, potem bodo žrtve

naših v baskiških pokrajinah padlih tovarišev imele svoj vpliv.

Boj socialistov bo simbol in to, kar se zgodi jutri bo imelo odločevalen pomen.

Iz vseh teh dejstev in ugotovitev sledi,

Pripravite se na

volitve obratnih zaupnikov

V smislu določb zakona o zaščiti delavcev volijo delavci in nameščenci vsako leto v mesecu januarju svoje obratne zaupnike.

Delavska zbornica v Ljubljani objavlja v tem smislu razglas, po katerem volijo delavci in nameščenci v obratnih, industrijskih, trgovskih, prometnih, rudarskih in podobnih podjetjih zaupnike za leto 1935.

Volitve se vrše z neposrednim tajnim glasovanjem.

V podjetjih do 20 delavcev se voli en zaupnik, od 21 do 50 največ trije zaupniki, od 51 do 100 največ štiri, od 101 do 150 največ pet zaupnikov, od 151 do 450 največ šest, če je več kot 451 delavcev, voli vsakih nadaljnjih 50 delavcev po enega zaupnika, ne pa skupaj več kot 16. Če je v podjetju zaposlenih več kot 10 nameščencev, volijo vsak svoje zaupnike. V podjetjih, ki volijo skupno tri ali več zaupnikov, morajo izvoliti enega nameščenci.

Volijo vsi delavci in delavke, ki so 18 let stari in so takrat zaposleni v obratu. Voljeni pa smejo biti polnoletni delavci in delavke z državljskimi pravicami, ki so zaposleni v obratu.

Mandat izvoljenih zaupnikov in namestnikov traja eno leto.

Kdo je Artur Henderson

predsednik razorožitvene konference?

Artur Henderson, ki je letos prejel Noblovo nagrado za mir, je predsednik razorožitvene konference še izza časa angleške delavske vlade. Rojen je bil v Glasgowu 1863. in mnogo let je voditelj angleške delavske stranke. V politiko se je jel umešavati šele med vojno. V letih 1922. in 1923. je bil izvoljen v spodnjo zbornico ter je bil 1924. notranji minister v Macdonaldovi vladi delavske stranke. V drugi Macdonaldovi vladi (1929) je postal zunanji minister ter se je s Snowdenom udeležil haaške konference. Na njegovo pobudo se je sklenil 1931. pomorski dogovor med Anglijo, Francijo in Italijo. Društvo narodov ga je izvolilo istega leta za predsednika razorožitvene konference. Zaradi svoje osebne avtoritete je ostal predsednik razorožitvene konference tudi po padcu angleške delavske vlade (1931), ki ji je sledila takozvana »nacionalna« Macdonaldova vlada in delavska stranka je šla v opozicijo. Izgubil je poslanski mandat, odložil za-

da ostane socialistična stranka najmočnejša politični sila, socialistična strokovna zveza najbolje organizirana socialna sila dežele,

da predstavlja naš ideal in junaštvo naših sodrugov bezprimerito moralno silo.

Volitve vodi volilni odbor. V podjetjih, kjer so zaupniki, tvorijo ti volilni odbor. Kjer doslej ni bilo zaupnikov, tvorijo volilni odbor najstarejši delavci v obratu v številu kakor pripada zaupnikov, sestoječ najmanj iz treh članov; če jih ni, se pritegnejo odboru drugi delavci v podjetju.

Volitve se lahko izvrše po skrajšanem postopku, če se strinjajo s tem organizacije in podjetniki, to je vsaj tri petine delavstva. Ta volitev se izvrši v obratih z glasovanjem o vloženi kandidatih listah. Navodila in druge podrobnosti dobe zaupnik od Delavske zbornice in svojih organizacij.

Zaupniki se volijo za vse obrate z več kot deset delavcev in nameščencev. V obratih z manj kot deset delavci, pa določijo delavci zaupnika brez volilnih formalnosti ter ga sporoče delodajalcu in Delavski zbornici.

Prestopki ali zlorabe pri volilnem postopku so kaznjive.

Nadaljnja navodila in potrebni materialji za volitve bo dobavila Delavska zbornica.

Sodrug naj se pripravijo na te volitve, da se uveljavijo kot pripadniki svobodnih strokovnih organizacij v celi banovini!

radi prezaposlenosti predsedstvo delavske stranke, a je bil v dopolnilni volitvi 1933. zopet izvoljen za poslanca na listi delavske stranke. Henderson posveča vse svoje moči razorožitvi. Nemčija mu je z izstopom iz Društva narodov otežkočila delo. Henderson je vztrajen, odločen, idealen in požrtvovalen borec za človečanske pravice.

Parlamentarna reforma na Danskem

Odprava senata

Iz Kodanja poročajo, da se bavi socialistična vlada z načrtom parlamentarne reforme. Odpraviti hoče gornjo zbornico, Gornja zbornica ni v celoti voljena in dela velike nepravilne vsaki demokratični vladi. Ta zbornica je doslej sabotirala (preprečila) vse važnejše zakonske načrte, ki jih je sprejela narodna skupščina.

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

to še ni zapravljenost.

»Ti Brumen imaš najmanj pravice komu kaj očitati. Če bi se vsem tako godilo ko tebi, bi se nam ne bilo treba pritoževati. A mi drugi se ne maramo po pasje sliniti krog paznikov, inženirjev in ravnatelja kakor ti, se jim spredaj in zadaj klanjati in fehtariti za boljša delovna mesta.«

»Za nas še ni bilo treba župniku posredovati pri ravnateljavi ženi.«

»Ha, ha! Dobro si povedal »ajmokratju!«

Brumen se je ves rdeč dvignil in odšel.

»Le pojdi, da ne zamudiš rožnega venca, sicer ti stara ne bo dala večerje!« so klicali za njim.

Pred hišo je nekdo na glas čital zbranim rudarjem v najnovejšem »Slovenskem narodu«, ki ga je dobival Dolinšek, obširno poročilo o rudarski katastrofi v Hastniku.

»Pa nič ne piše o vzrokih nesreče.«

»Res, tu izgleda kakor da so rudarji sami krivi.«

»Gospodje vendar ne bodo drug drugega napadali.«

Doma in po svetu

Gospodar je gospodar in hlapec je hlapec. Nedeljski »Slovenec« pripoveduje v delavskem vestniku v članku o razrednem boju, da delavstvo ne doseže nikdar svojega ideala. Samo sanjači prorokujejo, da nastopijo časi popolne socialne blaginje. Nikdar ne bo, da bi ljudje živeli srečno, v miru in brez medsebojnih bojov. Tudi Kristus ni tega nikdar obljubil. Adamu in s tem vsemu človeštvu je rekel: »V potu svojega obraza boš jedel svoj kruh.« — Ali je »Slovenec« delavsko glasilo, ki kar odreka delavstvu pravico do boja. Sanjač si, če se boriš za socialne pravice, pravi delavcu. Tudi Cerkev pravi, da razrednega boja izkoriščevancev zoper izkoriščevalce, ni. Kaj še hočete več? — Prezreti tudi ne smemo, da trdi »Slovenec«, da je Kristus rekel Adamu, da bo v potu svojega obraza jedel kruh. Adama pa takrat že nikjer ni bilo, ko je bil Kristus na zemlji, kakor posnemamo iz svetega pisma stare in nove zaveze. Končno pravi »Slovenec«, da je borba del življenja, ker so boji in žrtve v življenju neobhodno potrebni, naše načelo pa ni borba, ampak delo. — To bi rekli z drugimi besedami, kapitalizem je nedotakljiv, delavci pa morate biti njega sužnji — tako uči »Slovenec«.

Rudnik v Trepčah izkazuje 12% dividende. Lani je izplačal 16%.

Umrli je rudarski glavar ing. Vinko Strgar v Ljubljani. Nad deset let je Strgar vodil rudarski urad v Ljubljani. Naši rudarji so imeli dostikrat opravka z njim in se ga dobro spominjajo. Pokojnik je bil resen človek in ni bil rudarjem nenaklonjen. Pogreb pokojnika je bil v nedeljo popoldne ter se ga je udeležilo več rudarskih deputacij, pevski oktet in rudarska godba iz Trbovelj. V imenu bratovske skladnice se je z nagovorom poslovil od pokojnika s Šober.

Papež ni sovražnik Židov. V Vatikanu osnujejo mednarodno akademijo rimskega in cerkvenega prava ter mislijo povabiti vanjo najuglednejše poznavalce te stroke, med njimi tudi židovske učenjake. Imenuje izrecno profesorja Grodewitza in Tabenblatta. — Radovedni smo, če bo »Slovenec« kaj protestiral.

Mussolini hoče imeti pakt šestih. Mussolini je prišel na novo idejo in predlaga, da bi sklenile pakt Italija, Francija, Anglija, Nemčija ter Poljska in Rusija. — Načrt ima v mislih diktaturo velesil, ki bi si med seboj delile politični vpliv nad manjšimi državami.

Čudno odlikovanje na Ogrskem. Madžarski upravitelj Horthy je povabil k sebi zunanjega ministra Kanya in poslanca Eckhardta, ki sta v Ženevi branila Madžarsko pred dolžitvijo sokrivde na marsejskem umoru. Ko sta mu podala poročilo o zadevi, je oba odlikoval z redi. Ali ni to višek ironije, če vemo, da Madžarske nista mogla z uspehom zagovarjati in zastopati.

Dunajski režim in grobovi »veleizdajalcev«. Na dunajskem centralnem pokopališču je po mnenju režima poko-

Tone Maček:

125

Slučaj Kumberger

Po gostilni je valoval šum in golč pivcev, ki so se med seboj razgovarjali. Zasedli so vse stole v obeh sobah, v veži in ob dveh dolgih mizah zunaj pred hišo. Gostilničar Dolinšek, precej obilnega trebusčka in s kozjo bradico, je imel za točilnico dosti posla, da je zadovoljil goste, s katerimi se je oddaleč preklikaval. Poznalo ga je staro in mlado, saj je bil načelnik hrastniških gasilcev, ki jim je na poletnih večerih moško poveljeval. Njegova dvajsetletna hčerka, polnih, rdečih lic in sedemnajsetletni sin Gustl, ki mu je ravno prvi moški mah začel senčiti gornjo ustnico, sta tekala s polnimi rokami sem in tja skozi sobe. Mati Dolinškova je hodila od mize do mize in pripovedovala, da ima sveže pečene klobasice.

Po hiši je zavladal težak zrak pomešan s plinom dogorevajočega bencina v svetilkah hrastniških rudar-

jev in z dimom iz prosto gorečih lamp ojstrčanov.

Pri neki mizi v prvi sobi se je znani Brumen, ki so ga imenovali »ajmohtarja«, glasno razburjal:

»Tako ne bi bil smel govoriti! Saj pokopališče ni kraj za politična zborovanja.«

»Res je,« sta pritrdjevali dve ženski pri mizi v kotu. »Moral bi povedati kaj tolažilnega. Gospod župnik so pa tako lepo govorili.«

»Prav je povedal,« so ugovarjali drugi, »ali naj vedno samo klečeplazimo in roke križem drže čakamo, da nam pride rešitev sama po sebi?«

»Pomagaj si sam potem ti bo šele Bog pomagal! pravi že naš slovenski pregovor.«

»Tako jel!« Sami si moramo pomagati!«

»Nam še ni sile. Tu sedimo in vino pijemo,« je zagodrnjal Brumen.

»Ha, ste ga slišali! Še ta požirek vina nam sponaša! Kolikokrat si ga pa lahko privoščimo? Če si na tak pomemben dan hočemo z enim požirkom poplahniti žalost in jezo, ki se nam že dolgo nabira, mislimo, da

»Počakajmo na poročilo »Rdečega praporja«. Ta bo že povedal resnico.«

Kurent je v veži svojemu omizju pripovedoval o raznih sličnih katastrofah, ki jih je deloma sam doživel širom sveta, ali pa je o njih čital.

»Se še spominjate kako so listi lansko leto poročali o veliki rudniški katastrofi v francoskem rudniku Courrieres? Pri tej priliki je poginilo nič manj kot 1236 rudarjev. Katastrofo so povzročili eksplozivni plini.«

Pa tudi podobnih nesreč kakor je sedanja hrastniška, beleži zgodovina rudarstva mnogo. V Posarju na nemškem se nahaja blizu mesta Dudweiler hrib, ki že dvesto let gori. Ker niso mogli požarja v rudniku, ki se je najbrž kar sam od sebe vnel, udušiti, so ga kratkomalo spustili skupaj in zazidali. Od tedaj naprej v gori neprenehoma tli in skozi površinske špranje uhaja na dan dim. Isto je tudi z nekim opuščanim rudnikom v bližini mesta Zwickau na Saksonskem. Na površini dotičnega rudnika je tako toplo, da tudi pozimi lahko povrtino pridelujejo.«

panih mnogo »veleizdajalcev«, ki so bili ustreljeni in obešeni. Gre večinoma za grobove socialnih demokratov. Pri teh grobovih režim ne dopušča običajnih križev, pač pa je postavil k vsakemu grobu policista, da sorodniki in sodrugi pokojnikov ne morejo krasiti grobov s cvetjem ali drugače oskrbovati. — To so čedne stvari režima, ki vedno povdarja, da je krščanski in katoliški.

Nemški poslanik grof Papen je nespreten diplomat. Zaradi tega bo moral zapustiti Dunaj. Podajal je izjave o Nemčiji, ki Hitlerju niso všeč. Tudi ni dosegel zblizanja med Nemčijo in Avstrijo.

Sijajno poročanje o španskih koncentracijskih taboriščih. Španska vlada je organizirala tri koncentracijska taborišča, kamor bo spravila »politično nevarne« osebe. To omenjajo celo poročila iz Španije. Naši nasprotniški listi so pa bolj »pravični« in poročajo o

koncentracijskih taboriščih za — potepuhe. No, potem je opozicionalec vsakega režima potepuh. — Gre pač za borbe za svobodo v Španiji.

Izprememba v španski vladi se bo izvršila med božičnimi prazniki. Lerroux sicer še ne bo odstopil svojega vpliva klerikalizmu, ipak bo tudi nova vlada reakcionarna v zmislu absolutističnega Lerrouxa.

Nov atentat v Rusiji. Za umorom Kirova je bil izvršen v odoški pokrajini nov atentat na tamošnjega predsednika sovjetov Ivana Karo. Atentat se ni posrečil. Atentatorja so na mestu linčali. V zvezi z atentatom je bilo aretiranih okoli sto oseb. — Spričo atentatov so bile v Moskvi in Leningradu ogromne demonstracije, ki zahtevajo v resolucijah najstrožje postopanje proti opoziciji, ki jo pripisujejo Zinovjevo vodstvo.

42 milijonov naložb

Za 200.000 brezposelnih samo 16 milijonov

Seja Centralnega odbora Borz dela

Konec.

Predsedstvo je predložilo predlog za regulacijo podpor, s katerim bi se podpore podaljšale sicer na 20 tednov, vendar pa bi bili do njih upravičeni samo oni, kateri bi bili v enem letu najmanj 40 tednov pri delavskem zavarovanju zavarovani in bi plačevali prispevke za Borzo dela. Delavska delegacija tega predloga ni mogla osvojiti, ker bi pri sedanjih večinoma kratkotrajni zaposlitvi bila izključena na ta način ogromna večina delavstva od pravice do podpor. Zato so predlagali, da je treba podpore urediti tako-le: Po 4 mesečnem članstvu v enem letu ali 8 mesečnem članstvu v dveh letih naj znaša podpora 4 tedne, po 5 mesečnem članstvu v enem letu ali po 9 mesečnem članstvu v dveh letih naj znaša podpora 6 tednov, 8 tednov, če je bil dotičnik (-ca) član 7 oz. 11 mesecev, 10 tednov pri 8 oz. 12 mesečnem članstvu, 20 tednov po 10 oz. 16 tedenskem članstvu. Dnevna podpora naj bi znašala:

v I. do V. meznem razredu Din 5.—
v VI. do IX. meznem razredu Din 10.—
v X. do XII. meznem razredu Din 12.—
v XIII. meznem razredu Din 15.—

Temu predlogu pa so se upirali delodajalci, ki so stali na stališču, da bi se rezerv

izbrati ne smelo in so to utemljevali na ta način, da bi Borze dela bile primorane, ker bi zmanjkalo sredstev, ukiniti poslovanje. Napravljeno je bil kompromisni sklep, da bodo po tej skali izplačevale podpore vse Borze dela, ki imajo rezervna sredstva na razpolago in sicer do 6 tednov redno, naprej pa v isti višini kot dodatek k rednim podporam. Ta sklep bo stopil v veljavo čim bo izdal minister socialne politike tozadevno zakonito naredbo.

Dalje je bilo sklenjeno, da se bodo izstavile vsemu delavstvu posebne legitimacije, o čemu pa se boste sporazumele centralni odbor Borz dela in Središnji urad za zavarovanje delavcev.

Razpravljalo se je tudi o posebnem pravilniku, s katerim bi se mogle osnovali posebne posredovalnice kot pomožni organi Borz dela. Tu so misljene predvsem delavske strokovne organizacije. Končnovaljavo bo rešilo to zadevo predsedstvo v Beogradu.

Predsednik dr. Krmpotič je sporočil, da je minister socialne politike predvidel z novo uredbo dotacijo centralnemu fondu borz dela v obliki 5% od dohodka državnega fonda za posredovanje dela, kar bi znašalo letno okrog 2 milijona dinarjev.

Kemperle Blaž, podpreds. Glavne bratovske skladnice:

Kriza rudarskega starostnega zavarovanja

Po časopisu in tudi v širši javnosti se zadnje čase mnogo razpravlja o krizi Pokojniške blagajne in nujni potrebi njene sanacije. Namen tega članka je, podati številčno sliko o tej prevažni socialni ustanovi rudarskega in plavžarskega delavstva. Uvodoma pa moramo naglasiti, da je Pokojniško zavarovanje varno in sigurno le tedaj, ako ima zadosti kapitalnega kritja.

Iz poročila meseca avgusta t. l. je razvidno, da je zavarovanih pri Pokojniški blagajni 9625 aktivnih članov. Najvišji dopustni 14% ni prispevek znaša mesečno Din 1.020.803 ali povprečno Din 106.06 na posameznega člana.

Da bi bilo to naše zavarovanje res stabilno, tedaj je treba pogledati kakšno kapitalno kritje bi morali imeti, da bi bila ta panoga zavarovanja rudarskega in plavžarskega delavstva res zdrava in da bi mogla izpolnjevati svoje obveznosti. Za izračunavanje tega kapitalnega kritja je potrebno, da vzamemo za podlago prispevek in pa članska leta, ker se tudi na podlagi 35 članskih let odmerja polna pokojnina. Predstavljamo si, da je vsaj približno čez polovico članov, ki imajo več kot pa 17 in pol leta članske dobe, in če računamo še dve leti več, to je samo 19 in pol, ter celotni 14% ni kategorijski prispevek, ki je razviden iz poročila za mesec avgust t. l. Din 1.020.803 s 4 odstotnimi obrestmi, dobimo vsoto Din 406.062.880, to je vsota kapitalnega kritja, katerega bi aktivni člani morali imeti v tej važni panogi starostnega zavarovanja.

Upokojenci.

Po poročilu za mesec avgust imamo v naših skladnicah po novih pravilih od 1. januarja 1925:

Upokojencev 2327, vdov 554 in 659 sirot, skupaj 3553. Pokojnine, ki jih prejema vsi skupaj, znašajo mesečno Din 1.149.660 ali povprečno Din 323.54 na člana. Upravni stroški in drugi izdatki skupaj 1.169.417 Din ali 2.03 odstotka povprečnega kategorijskega prispevka primanjkljaja na mesec. Omenjamo, da pri temu računu niso všteti stroški pokojnin staroupokojencev iz leta 1925, katerih je skupaj 2096.

Ker prihajamo sedaj v dobo 10 letne prakse v Pokojniški blagajni po novih pravilih iz leta 1925, si moramo predložiti sliko tudi za 10 let v naprej, kako bo to izgledalo. Takoj pa moramo naglasiti, da na žalost ni pričakovati, da bi se dvignilo število aktivnega članstva, kar bi dalo večji mesečni prispevek, na drugi strani je pa pričakovati povečanje števila upokojencev, ker sedanja modernizacija obratov zmanjšuje število zaposlenega rudarskega in plav-

žarskega delavstva in tako povečuje krizo v tej panogi zavarovanja. Uverjeni smo, da bo število upokojencev še znatno naraščalo v teku prihodnjih 10 let in da se bo šele potem polagoma vravnostžilo število na novo upokojenih z umrljivostjo upokojencev. Po našem mnenju se bodo upokojitve od l. 1934. zvišale za 16 oseb mesečno, ali 192 oseb letno, tako, da bi se v prihodnjih 10 letih pomnožilo število upokojencev od sedanjih 3553 na 5537 in bi se sočasno s tem dvignili tudi stroški za pokojnine od 13 milijonov 796 tisoč na 21 milijonov, 883 tisoč dinarjev koncem leta 1945., t. j. od 16.02% na 30% kategorijskega zasluzka.

(Konec prihodnjic.)

Tragedija, ki da mnogo misliti

Odpuščen delavka je zakrila svojo sodelavko v veri, da je ona zakrivila njen odpust.

V državni markarnici v Beogradu je med delavkami vladalo že dalj časa napeto razmerje. Vzrok je bila 23 letna Slavka Čukić, ki je ostale delavke prezirala in jih za vsako malenkost tožila pri upravi. V državni tiskarni zamak je vse delavstvo organizirano v »Savezu grafičnih radnikov«; Čukićeva je pa demonstrativno izstopila tudi iz organizacije, ker ni hotela imeti z ostalimi delavkami ničesar skupnega. Radi tega je bila med tovarišicami splošno neprijateljna, kar je skušala nadoknaditi s tem, da se je prilizovala upravi in tožarila sodelavke. Zlasti napeto razmerje je bilo med njo in delavko Rumico Skoup, ki je že mnogo let delala v tiskarni in ima dvoje nepreskrbljenih otrok. Ta je nek večer odnesla iz tiskarne seboj domov prazno škatlo iz kartona, za otroke. Uprava je za to zvedela in naslednji dan ji je bilo javljeno, da je odpuščen s 3 letnim najstrednjim odpovedjo. Obupan Rumico so tovarišice tolažile kakor so vedele in znale, vse pa so bile prepričane, da je ni nihče drugi zatožil kakor osvražena Čukićeva. Drugi dan je Rumica prinesla seboj v nedrjih skrit kuhinjski nož in ga je med delom zasadila Čukićevi v hrbet, ki se je takoj mrtva zgrudila. Ves obrat je v hipu obstal. Pri zaslišanju je Rumica izjavila: »Imela sem samo dve izbiri: ali skočim z otrokoma v Savo, ali pa grem v ječo. Izbrala sem poslednje, da bom mogla v ječi še vsaj gledati sliko svojih otrok.«

Širite naš list!

Ljubljana

Dramatični odsek »Svobode« vprizori 22. dec. ob 20. uri v dvorani Delavske zbornice izvorno slovensko delo s. Angela Cerkevnik

»KDO JE KRIV?«

Dejanje se vrši v bližnji preteklosti na ruski fronti. Obe vlogi vojaka in Ruske igrata znana igralca, sodrug Skuk Ivan in Skuk Pold. Režiser France Brenk. Sodeluje tudi

pevski zbor »Svobode« in člani orkestra »Zarje«.

Cene sedežev so zelo nizke: Din 6, 4, 2 in stolišča Din 1.—

Sodrugi, sodružice, preskrbite si vstopnice v predprodaji, katere dobite pri Strokovni komisiji in Delavski zbornici.

Ne zamudite prilike in oglejte si to delo, ki je na višku!

Delavski oder »Svobode« Ljubljana.

V čem se srednjeveške metode razlikujejo od nacionalnih. Položaj vajencev v Strojnih tovarnah d. d. v Ljubljani ni rožnat. Najdejo se pa še ljudje, ki vidijo v vajencu manjvredno bitje, katerega je treba pretepati kot posiroveli gospodar svoje živinče, če mu ne more izpeljati težkega bremena. Te dni se je pripetilo, da je nek tak človek, in to že ponovno, napadel vajenca in z njim tudi dejansko obračunal ter kazal pri tem svojo fizično »moč« nad ubogim revčkom. Frazko tega ni mogoče več mirno preiti. Kaj poreče k temu tisti, ki je sprejel vajenca v vzgojo, da se izučijo obrti? Ali bo ukrenil potrebno, da se v bodoče slični slučaj ne bodo pripetili več? Kaj poreče k temu nacionalna organizacija, katere zaupnik v tovarni je dotičnik, ki si je dovolil na tako brutalen način zlorabljati vajenca. Kaj porečejo k stvari delavci, katere ta mož predstavlja? Pričakujemo, da

bodo merodajni faktorji napravili enkrat za vselej konec sličnim pojavom, sicer pa imajo v tem slučaju končno besedo prizadeti, katerih dolžnost je, poklicati junaka na odgovor.

Ljubljanski peki so najbolj hudi na »...« bansko naredbo o odpravi nočnega dela. Velika moderno urejena pekarna je na dan odprave nočnega dela »morala« prodajati napol pečeno pecivo. Speči ga ni bilo mogoče pravočasno. Zato so se peki najbolj pritoževali, dokler je bila naredba preklicana. V Jugoslaviji pa nimamo samo Ljubljano; imamo še druga mesta in banovine, ki imajo v pekarnah nočni počitek. Toda surovega kruha ne prodajajo. Torej že gre, če kdo hoče. Ta ljubljanska govornica o polpečenem kruhu kroži po vsej Ljubljani, ki pa ni najboljše izpričevalo za peke. V Mariboru smo pa jedli dober in svež kruh kljub nočnemu počitku.

Maribor

Zopet redukcija delavstva

Mariborska tovarna svile skrčila obrat

Te dni je prejelo okrog polovice delavstva zaposlenega v Mariborski tovarni svile odpoved službe z motivacijo, da bo tovarna uknila drugo zmeno.

Za tvrdko Thoma, ki je, kakor smo pred dnevi poročali, ustavila svoj obrat do meseca januarja 1935, je torej prišla na vrsto tudi Mariborska tovarna svile, ki obratuje v Radvanju in ki plačuje morda najslabše me-

zde svojim delavcem. Sedaj tik pred prazniki, v sredi zime, pa je bil z odpustom zadan delavstvu še hušji udarec — redukcija.

Merodajni faktorji se bodo morali baviti s tem vprašanjem, ki se je doslej žal le površno obravnavalo, kar najbolj pričajo številne nove tovarne, ki so v našem mestu zrasle kar čez noč in ki nam že ob ustanovitvi niso bile potrebne.

Seja občinskega sveta

Minuli petek se je vršila seja mestnega sveta, na kateri je uvodoma poročal mestni predsednik, da je odložil mesto občinskega svetnika s. prof. Faval. Banska uprava ni potrdila sklepa mestnega sveta, da bi se osnoval takozvani stalni odbor, kateremu bi bile poverjene nekatere funkcije. Občinski svet je nato razpravljal o delovanju pomožne akcije za siromašne sloje, ki se bo nadaljevala tudi letošnjo zimo. Glasbena matica bo na prihodnjem občnem zboru spremenila svoja pravila v tem smislu, da bo v slučaju razpusta pripadlo njeno premoženje mestni občini. V zvezi z oddajo kina Apollo »Zvezi kulturnih društev« se je razvila obširna debata, ki je potekala dokaj razburljivo. Mestni predsednik je končno odstavil to vprašanje z dnevnega reda in se bo o tem razpravljalo na eni izmed prihodnjih sej. Občinski svet je nadalje sklenil najeti posojilo 7 milijonov dinarjev za gradnjo nove ljudske in meščanske šole

na desnem bregu Drave. Dosedanja Tattenbachova ulica je bila preimenovala v Ulico Kraljice Marije, Gosposka ulica pa se bo odslej imenovala Kraljica Petra II. ulica. O mestnih stanovanjih in hišah bo odločal v bodoče deloma mestni svet, deloma pa ravnateljstvo mestnih podjetij. Mestni svet je končno odobril potrebne dvanajstine, ker konča letošnje proračunsko leto 31. decembra, novo pa se bo pričelo šele s 1. aprilom 1935.

V tajni seji je mestni svet sklenil oddati razpisano mesto gradbenega inženjerja inž. Majstru, ker je prvotni sklep mestnega sveta, glasom katerega je bilo oddano mesto inž. Accettu, mestni predsednik sestral. Napredovalo je več magistratnih uslužbenčev, 19 oseb je bilo sprejetih v občinsko zvezo. Oddanih in zavrnjenih je bilo več prošnji za podelitev ter premestitev raznih gostilniških obrti.

Zaprisega vojaških obveznikov. Minulo nedeljo se je na Teznu vršila zaprisega vojaških obveznikov. Zapriseženih je bilo 16 tisoč mož.

Pozor pred goljufi. Mestna policija opozarja, da v zadnjem času zbirajo razne osebe pod pretvezo nacionalne propagande prispevke za razne humane namene. Predstojništvo mestne policije opozarja vsó javnost, da naj se vsak primer prijavi policiji, ker je dobila informacije, da so te osebe navadni goljufi.

Poskus samomora v jetnišnici. Pred dnevi si je v mariborski jetnišnici skušal vzeti življenje jetnik Oskar Juhant, ki je obdolžen raznih umorov. Z ostro počevino si je prerezal žile na roki. Nek soletnik je še pravčasno opozoril paznike, ki so pozvali zdravnika. Juhant se nahaja zopet izven nevarnosti.

Mariborsko gledališče: Torek, 18. dec. ob 20. uri »Gugahnica«. Red B. Znižane cene. Sreda, 19. decembra ob 20. uri »Carjevič«. Red C. Znižane cene. Četrtek, 20. dec. ob 20. uri »Zalujoči ostali«. Red D.

Ptuj

Predavanje s. dr. Rejsmana se bo vršilo v četrtek, dne 20. t. m. Pridite polnoštevilno.

Tukajšnja podružnica Zveze delavskih žen in deklet je imela dne 9. t. m. svoj občni zbor. Navzoči so bili tudi zastopniki in člani »Svobode« ter strokovne organizacije. Iz oprčil smo posneli, da delo podružnice kljub agilnosti nekaterih članic še vedno ne zabeleži zadovoljivih uspehov. Želeti je, da bo novi odbor razne nedostatkne popravil in podvig organizacije, ki se bori za enakopravnost žene, bo zasiguran. Referentka s. Kosova je v lepem govoru podala sliko žene, trpeče matere, s katero se krivično postopa. Povdarjala je pomen materinstva, ki je za proletarstvo največje breme v sedanji družbi. Omenila je veliko važnost sklepov, ki so bili sprejeti na mednarodnem ženskem zborovanju v Parizu, kjer so zastopnice vseh poklicev podale svoje odločne zahteve in predloge. (Več o tem glej v »Ženskem listu«.) Tudi tukajšnje or-

»Svoboda« Maribor, v sredo, dne 19. t. m. ob 20. uri zanimivo predavanje o sodobnem svetovnem položaju. Predava s. Ošlak Josip. Pridite polnoštevilno.

Mestni proračun za leto 1935-36 in sicer proračun mestnega sklada, regulacijskega sklada, zaklada ustanov in zaklada mestnih podjetij je izgotovljen. V smislu § 117. zakona o mestnih občinah se to javno razglašuje z dostavkom, da ima vsak član mesta, kakor tudi vsaka oseba, ki plačuje v mestu neposredni davek, pravico, staviti k proračunu svoje pripombe. Proračun je razpoložen na vpogled občinstvu v času od vstevši 17. decembra 1934 do vstevši 21. decembra 1934 v mestnem knjigovodstvu med uradnimi urami. V istem roku je tudi vlagati pismene pripombe k proračunu.

ganizacije oz. članice naj se zavzamejo za stvarne probleme, opustijo pa vse osebnosti. Zastopniki »Svobode« in Strokovne zveze so v pozdravnem govoru čestitali ženski organizaciji, zlasti k njeni propagandi za mir. Milijoni žen celega sveta se pridružujejo akciji za mir in obsojajo delo fašizma, ki povzroča uboje in najbolj zaslužuje ženo. Zato žene in dekleta, stopajte v organizacijo in se odločno postavite na stran borcev za svobodo in pravico.

Hrastnik

Predavanje »Svobode II.« Radi nepredvidenih zaprek je bilo nameravano predavanje, ki bi se naj bilo vršilo minulo soboto, preložena na sredo, dne 19. t. m. Predaval bo s. dr. Reisman iz Maribora.

Studenci pri Mariborn

Luzičko-srbski večer Ljudske univerze v Studencih. V četrtek, dne 20. dec. bo priredila Ljudska univerza v Studencih luzičko-srbski večer z zanimivim sporedom. Začetek ob 19. uri. Vstop odraslim prost, osnovno-šolski mladini zabranjen.

Zavest in požrtvovalnost organiziranega delavca

Dobesedno iz njegovega pisma.

V nekem večjem industrijskem podjetju so se delavci tožili za mezdo. Končno se je sklenila poravnava, s katero se je podjetje zavzelo plačati delavcem gotov znesek v skupni fond. Nekateri delavci pa so medtem že odšli drugam in bi imeli dobiti vsled tožb mnogo večje zneske ter so bili s to poravnavo radi tega težko prizadeli. Kljub temu so se tudi ti delavci odrekli tožbam in je ganljivo, kako je eden teh naših sodrugov, dolgoletni odbornik strokovne organizacije, pisal svojemu zastopniku. Ta naš zvesti sodrug piše dobesedno:

»Zahvaljujem se za Vaše pismo v zadevi poravnave s tovarno. Težko sem se odločil, da tudi jaz umaknem tožbo. Toda jaz ne gledam samo nase, ampak zmeraj na vse delavstvo. Zato se strinjam tudi jaz in sem se že podpisal. Jaz sem že prestar funkcionar, da bi delal sedaj organizaciji težave, za katero se ravno sedaj na novo borim in se bom, dokler me ne bo vrag vzel. Sporočam Vam obenem, da sem dobil za Novo leto že precej novih naročnikov za »Delavske politike«. Upam, da bomo še naprej tako skupaj delali, če bomo zopet v sili. Vse za našo organizacijo. Pozdravljam tudi sodruga — urednika »Delavske politike«.

Vaš P. A.

Naši v Ameriki

Moškričeve »Rdeče rože« so igrali na odru dramskega odseka Jugoslovanskega socialističnega kluba št. 1 v Chikagu dne 21. oktobra t. l. Kakor poroča s. Kristina Turpinova, je uprizoritev napravila na poslušalce globok vtis, zlasti še, ker so bili tudi igralci na mestu. Razen 13 delavk in delavcev je nastopil v končnih prizorih zadnjega dejanja pevski zbor »Savanov«. Glavno vlogo — Franceta Majcena — je igral John Kochevar, vlogo tovarniške delavke Mare Maličeve pa je podala Alice Artach. Oba sta bila izborna. Težave dela naši mladini slovensčina, ker občuje med seboj in v javnem življenju večinoma angleško. Dasi ji učenje slovenskih vlog prizadeva težave, se tega pa kljub temu ne ustraši, ampak dela za naše gibanje. Za dober uspeh igre gre zahvala tudi režiserju. Klub ima sedaj tudi že svoj mladinski zbor. Tokrat je pred predstavo prvič nastopil pod vodstvom Mary Jugga. Zapel je internacionalo. Ana Bregar je v nagovoru pojasnila pomen te mladinske skupine, sledile so recitacije, pesmi v slovenskem in angleškem jeziku, petje pa je spremljal na klavirju Frances Omerza. — Torej pravi prosvetni večer! — Take vesti o delovanju naših sodrugov in sodružic onstran velike luže so vsekakor razveseljiv pojav in vsem nam v vzpodbudo.

GUGALNI KONJI

iz lesa 75 cm visoki — po Din 100—

Eksportna hiša »LUNA« Maribor

Piguè svila, satin svila, crèpe mongol, crèpe de chine, georgette, vse po Din 28.—, dokler traja zaloga

Trpin - bazar

Kupujte svoje potrebščine pri naših inseren-tih.

Potujoči kapital in gospodarska politika

V znamenju izkoriščanja in pustošenja

(Konec.)

Navedimo še en primer, ki se tiče tudi nas.

Po vojni je bila

naša država

v težkem gospodarskem položaju in je še. To so pač posledice vojne. Povdarjali smo, da je treba dvigniti gospodarstvo,

pospešiti industrijalizacijo z domačim in tujim kapitalom,

ne da bi se bil izdelal načrt, po katerem naj se vse to pospešuje. Ni to vprašanje lahko, tudi ga ni mogoče rešiti v kratki dobi, ker je to težak problem tudi za današnjo družbo. Za primer vzemimo samo našo »cvetočo« tekstilno industrijo. Nova naša tekstilna industrija se je preselila večinoma s Čehoslovaške in jo v glavnem tudi financira čehoslovaški kapital. Tudi k nam so pripeljali stare stroje, na Čehoslovaškem pa opuščajo tekstilne tovarne ter odpuščajó delavce. Zakaj se vrši ta proces v »gospodarstvu«? Zato, ker so pri nas cenejše delovne sile, kakor na Čehoslovaškem. Tekstilna industrija je v glavnem investirala svoje stroje, obratuje pa deloma z »našim« kapitalom. Poleg tega ima industrija pri nas velike uvozne olajšave. Še pred par leti je neka večja tovarna zaslužila pri carinskih olajšavah tako velik znesek, da je z njim plačala domala vse slabo plačano delavstvo. To pa ni edina industrija, ki uživa večje in manjše ugodnosti, ki so se dovoljevale industrijam pod devizo: potrebna je industrijalizacija.

Ta leta se seli industrija iz Anglije v kolonije, iz Čehoslovaške k nam in drugam.

To se dogaja po vsem svetu, ker ni načrta in ker dela kapitalizem zase.

Kapitalizem se seli. Naseli se v

Amerikanci so reševali s svetovno vojno bankirja Morgana

Zakaj so se Zedinjene države udeležile vojne?

Senatni odbor v Zedinjenih državah raziskuje delovanje orožne industrije in zlasti delovanje Johna P. Morgana med svetovno vojno. Ugotovil je ta odbor, da je l. 1917 brzojavil Wilson, tedanji poslanik v Londonu, da je tvrdka Morgan v težkem položaju, ker se je finančno preveč angažirala ter da nastopi v Zedinjenih državah finančni polom, če se Zedinjene države ne udeležijo vojne. V enem primeru ugotavlja odbor, da je v Tennesseeju obstojala majhna tovarna smodnika z 200.000 dolarjev kapitala, ki je komaj životarila. Ta tovarna je zaslužila 200 milijonov dolarjev in ni plačala nič davkov. Ugotovljeno je, da je Morganov bankirski koncern z vso silo deloval na to, da se Zedinjene države udeležijo vojne. Koncern ima namreč v svojih rokah večino tovarn vojnega materiala. V Ameriki se zaradi teh ugotovitev javnost silno razburja ter bodo krivci obtoženi in kaznovani.

Preiskava še ni zaključena. A že ta razkritja kažejo, da Američanom ni šlo za »srečo« Evrope, ampak za srečo kapitalistov. Za te kapitaliste je na vojnem bojišču trpelo in poginilo stotisoče Američanov, ki na vojni niso imeli nobenega interesa.

kraju ali deželi, ki nudi največ pogojev za velik dobiček. Ko pa tega pogoja ni več, potuje drugam in še tam izkoristi ugodnosti, potem pa hiti dalje, nebrigajoč se za narod in njega blagostanje. S tem, da države dajejo kapitalu posebne ugodnosti, se bodri kapitalizem k nagli in čimvečji eksploataciji in dosežejo ne le visoke obresti ali dividende, marveč tudi amortizacijo investiranega kapitala.

Ali imajo potem kaj škode, če zapuste kraj, delavce in vse na cedilu ter potujejo drugam, kjer je še kaj več mogoče požeti?

S tem smo hoteli samo dokazati, da v gospodarstvu ni nobenega načrta v interesu splošnosti. Nikakor nismo proti investiciji tujega kapitala, nismo proti industrijalizaciji, toda pri tej politiki se je treba ozirati na realne razmere.

Gospodarsko vprašanje je problem za splošnost.

Če ima tuji kapital samo namen strašne eksploatacije v škodo naroda in države, potem je boljše, da ga ni. Glavno pa je, da se kapitalizem pri tej svoji politiki igra z delavsko usodo. Danes ga zaposli ob najbednejših delovnih pogojih, jutri ga pa vrže na cesto in gre po svetu, da si poišče novih žrtev. To igranje s človeškim materialom je pečat današnje selitve kapitala.

Po vsem tem torej prav lahko prisodobljamo današnjo selitev kapitala s selitvijo nekdanjih narodov. Kapital se seli, eksploataira, ko ... svoje delo se zopet seli in pušča za seboj — opustošenje, bedo. S seboj vzame samo nagrabljena dobra.

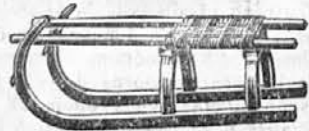
Zbirajte za tisk. sklad!

Književnost

Herman Sudermann: Mačja brv. (Založba »Evalit«, Ljubljana.) Zgodovinski roman iz časa napoleonskih vojn. Pozen nemški romanticizem, v katerem najdemo že tu in tam sled modernega realizma. Slika nam krute zablode patološko pretiranega nemškega nacionalističnega šovinizma, ki ravno v današnjih dneh zopet praznuje svoje orgije. Zelo zanimivo čtivo. Prevod Ferdota Kozaka dober.

Angela Podgornikova: Vezenje. Konzorcij lista »Žena in dom« vrši že par let važno kulturno delo med našim ženstvom. Poleg svoje mesečne revije »Žena in dom«, ki ima vedno zelo raznoliko in za žene poučno vsebino, izdaja tudi razne koristne knjige za praktično življenje in pestre, poučne koledarje. Med drugimi je dosedaj ta založba izdala: Milica Stupanova: »Kako naj vzgojim otroka« (o kateri smo na tem mestu že govorili). Dr. Karel Petrič: »Bolezni, kako jih spoznamo in preprečimo« (Bogato ilustrirana). Inž. arh. Rado Kregar: »Naš dom« (ilustrirana). D. P.: »Moj vrt in moje rože« (ilustrirana). Angela Vodetova: »Žena v sedanjih družbi«. Najnovejša izdaja te založbe je pa Angele Podgornikove: »Vezenje«, knjiga ki bo vsakemu slovenskemu dekletu in ženi napravila veliko veselja, ker dosedaj še menda nismo imeli knjige, ki bi nam praktično ponazorovala vse vrste ženskih ročnih del: volzanje, mrežanje, volzanje s čolničkom, križno vezenje, ploščato vezenje, belo vezenje, luknjičavo delo in še mnogo drugega. Knjiga vsebuje 211 ilustracij, ki ponazorujejo posamezne vbode, vzle, šive in izrezke. Res prava zakladnica, tako za ženo, ki se poklično s tem bavi, kakor tudi za dekle in gospodinjico, ki se bavi z ročnimi deli v svojem prostem času. Izdaje konzorcija »Žena in dom« vsaki ženi toplo priporočamo. Cena posamezni knjigi je 30 dinarjev. T. M.

Sanke

od Din 55— naprej po velikosti in kakovosti

Eksportna hiša »Luna«, Maribor

ZA BOŽIČ VAŠIM OTROKOM IN VAM

TIVAR

OBLEKE

Za božično nakupovanje dajemo na vse damske plašče 10% popusta.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnе v Mariboru. - Telefon štev. 2324.